Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXII. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 28, 1919, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., četrtek, 10. januarja (January 10), 1929. | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 8

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Jugoslovanski diktator dekretiral ostre zakone

Smrtna kazen ali 20 let zapora za vsak uporniški čin proti vladi; vsaka protidržavna propaganda prepovedana pod strogo kaznijo; vsaka kritika prepovedana. Cenzura pošte. Ves sistem pravosodja spremenjen; tudi podaniki v inozemstvu — po zgledu italijanskega fašizma! — so podvrženi novim zakonom. Vojaški oficirji zamenjajo velike župane. Prepovedani radikalski shodi. V Zagrebu začeli godrnjati.

Belgrad, 9. jan. — Kralj Aleksander je včeraj izdal dolgo serijo zakonskih dekretov in general Živkovič jih je začel takoj izvajati. Na temelju teh dekretov popolnoma odpade ves prejšnji pravosodni sistem in Jugoslavija je dobila čisto nov aparat. Vsi zakoni, ki so bili doslej v veljavi, so razveljavljeni.

Vsa sodišča v državi so zdaj pod direktno kontrolo vlade. Kreirano je novo vrhovno sodišče, izpred katerega ni več priziva. Sestavljen bo popolnoma nov zakonik in ustvarjena bo takorekoč nova država.

Novo sodišče bo imelo območje tudi nad jugoslovanskimi podaniki, ki žive v inozemstvu; odgovorni bodo za prestopke, ki jih izvrše na tujem. To je posnemanje fašistovskega zakonika v Italiji. Jugoslovanski podaniki bodo tudi odgovorni tudi za politične zločine, ki so jih izvršili pred preobratom in predno so bili v veljavi sedanji zakoni!

Z drugim ediktom sklicuje kralj novo upravo, katero imenuje "centralno kontrolo" in katere člani so bivši finančni minister in še nekaj visokih fiskalnih administratorjev, ki bodo poročali direktno kralju o vseh dohodkih in stroških dežele.

Z drugim ediktom je kralj odvzel dohodke vsem bivšim ministrom, kar je kdo prejemal. Stari državni svetovalci so upokojeni. S tem korakom misli kralj prekiniti vse vezi med državo in osebami, ki so na sumu, da žive od korupcije.

Nadaljni edikti so:

Smrtna kazen ali 20 let ječe za vsak čin protidržavne propagande, bodisi ustmene, pismene ali v tisku; stroga kazen za vsako komunistično in anarhistično agitacijo, za propagando proti vojaškim institucijam ali za nošenje ali skrivanje orožja in streliva.

Smrtna kazen ali 20 let zapora za vsak atentat ali poskus atentata na kateregakoli javnega uradnika ali za tajne zveze s sovražniki države v inozemstvu.

Tri mesece zapora, če kdo poskuša organizirati novo politično stranko brez uradnega dovoljenja; tri mesece zapora, če se kdo udeleži prepovedanega shoda; šest mesecev do treh let zapora, če se javni nameščenec udeleži stavke; eno leto zapora, če kdo stopi v prepovedane organizacije.

Vse razne in čisto verske stranke so prepovedane, izvzemši na Hrvaškem in v Sloveniji.

Uvede se stroga cenzura brzojavk, telefona in pisemske pošte.

Vse plesne veselice in druge javne zabave so prepovedane za prihodnjih štirinajst dni.

Novi edikti zaenkrat ne bodo izvajani proti hrvaški kmetski stranki. Tudi stranke narodnih manjšin, kot je nemška stranka, ne bodo ovirane.

Belgrad, 9. jan. — (Iz poročil Chicago Tribune Press Service.) — General Živkovič je velel zapleniti vse slovenske in hrvaške časopise, ki so prišli v Belgrad. Hrvaški listi še vedno pozdravljajo kraljev "coup d'etat" in izražajo upanje, da bodo želje Hrvatov izpolnjene — molče pa kot grob o hrvaškem avtonomističnem programu.

Prvo znamenje godrnjanja na Hrvaškem je prišlo danes, ko je dr. Maček, predsednik kmetske stranke, dejal, da štirje hrvaški člani general Živkovičevega kabineta sodelujejo brez sporazuma s hrvatsko kmetsko stranko.

"Eden novi hrvaški minister me je vprašal za svet, predno je sprejel povabilo, a jaz sem mu rekel: Čitaj moje poročilo po avdijenci s kraljem z dne 4. januarja, v katerem sem svetoval kralju, naj imenuje nepolitično vlado, katera bo dala garancije, da se bo strinjala z željami hrvaške kmetsko-demokratske koalicije," je rekel dr. Maček. Nato je dostavil, da je svetoval dotičniku, naj le gre z vlado.

"Ampak zdaj vidim," je nadaljeval dr. Maček, "da nova vlada ni nepolitična, ker so v njej voditelji prejšnje koalicije (mislil je dr. Korošca). Čujem tudi, da pride dr. Spaho, vodja muslimanov, v vlado. Na ta način ne morem verjeti, da bi Živkovičeva vlada garantirala, da reformira ustavo po naših željah, razen če so stari partizani spremenili svoja mnenja. To pokaže bodočnost."

S tem je dr. Maček pokazal, da nima dosti upanja od novega režima.

Belgrad, 9. jan. — (Associated Press.) — Nova vojaška diktatura je včeraj odredila policiji, da izvrši hišno preiskavo pri bivših poslancih kmetske stranke dr. Pernarju in Havliču ter pri drugih voditeljih hrvaške kmetske stranke. Policija ima nalogo zapleniti vse dokumente, ki jih najde pri teh voditeljih.

Dunaj, 9. jan. — (Po International News Service). — Senzačna poročila iz Belgrada se nadaljujejo. Vse kaže, da vojaški častniki nadomestijo velike župane v Jugoslaviji. Diktatura kralja Aleksandra sloni na vojaški sili. Vsi novi oblastniki v pokrajinah so pooblaščeni, da se poslužijo vojaštva za vzdrževanje reda, občina pa, kjer bodo čete v aktivni službi, mora plačati stroške vojaštva.

Vsi javni politični shodi in sestanki so prepovedani. Bivši premijer Uzunovič je hotel včeraj sklicati shod radikalov v Belgradu, toda policija je takoj prepovedala shod.

Značilno je to, da je vsako gibanje komunistov prepovedano, niso pa prepovedane organizacije fašistov (skrajnih šovinistov).

Trgovci in fabrikanti so menda edini, ki so najbolj zadovoljni z režimom diktature. Iz Belgrada poročajo, da je kralj prejel 20,000 brzojavnih čestitk od trgovcev, ki izražajo veselje in željo uspeha novemu režimu.

Politični voditelji se tolažijo, da pride nova ustava, katere rezultat bo decentracija s pokrajinskimi samovladami.

Rim, 9. jan. — Italijanski fašistični tisk, ki se silno zanima za preobrat v Jugoslaviji, ponosno konstatira, da jugoslovanski kralj posnema Italijo in da je v tem upravičenost fašizma ponovno demonstrirana!

Fašisti zdaj upajo, da bo lahko rešitj vsa sporna vprašanja z Jugoslavijo in skleniti pakte, ki bodo res nekaj vredni za Italijo!

Prodal avto za 10,000 skodelic kave.

Ženeva, 9. jan. — Neki sobni slikar v švicarski vasi Roveredo je te dni prodal svoj avto nekemu kavarnarju za 10,000 skodelic kave. Slikar zdaj prodaja čeke za kavo in upa dobiti več denarja za avto, kakor če bi bil prodal za gotov denar.

Častilec Mussolinija in Hooverjev svetovalec

Senator Fletcher je poznan v štabu za zunanje stvari kot največji Mussolinijev podpornik.

Washington, D. C. — Z ladje, s katero se vozi Hoover, je bilo poročano, da je bil poslanik Henry P. Fletcher predlagan kot zaupni svetovalec Hooverja. Fletcher je bil v štabu departmenta za zunanje zadeve poznan kot največji podpornik in najgorečnejši častilec Mussolinija, glavarja italijanskih fašistov.

Ko je bil ameriški poslanik v Rimu, ni opustil nobene prilike, da ne bi pokazal, da odobruje vlado črnih srajc. Kakor je pomožni tajnik Castle ostal v službi, dasiravno so se dogodile politične izpremembe, ravnotako je ostal Fletcher v diplomatični službi. Ta človek je napram delavstvu kazal svoje ortodoksno stališče, češ, da so delavci na svetu za to, da delajo in molče.

Protest meščanov proti umoru 16-letnega dečka

Baptistovske cerkve so priredile več protestov proti takemu početju. — Zahteva se stroga preiskava.

Chicago, Ill. — Belopoltni in zamorski državljani protestirajo v baptistovskih cerkvah proti ustreljenju 16-letnega dečka na njegovem domu. Tragedija se je odigrala, ko so detektivi ob treh zjutraj šli v hišo brez sodnijske tiralice za aretacijo, da aretirajo dečka, ki je bil osumljen, da je ubil okno s kamenjem. Ernest jim je dovolil vstopiti, ker se je bal, da so roparji in njegov oče ni bil doma, ampak na delu. Detektivi so skušali na to s silo vlomiti v stanovanje.

To je povzročilo boj na življenje in smrt. Deček je segel po puški, ker je mislil, da ima opraviti z roparji. Izmenjanih je bilo več ko sto strelov.

Policija se je poslužila solzavic, pa tudi te bombe niso prinesle nobenega uspeha. Nato je policijski komisar Stege obljubil njegovi pohabljeni sestri, naj njen brat Ernest preneha streljati in se poda, kajti njemu se ne bo skrivil las na glavi. Deček je verjel obljubam, ki jih je dal policijski komisar in odpri vrata. Takoj je udrlo skozi vrata pet policajev in ga ustrelilo. Nato so policaji aretirali vso družino vključivši eno leto staro dete.

Verniki v baptistovskih cerkvah so obdržavali protestne shode proti taktiki policije v Chicagu, ki je v tem slučaju streljala in ubijala v slabi veri. Ameriški delavski kongres, razne belopoltne in zamorske cerkvene organizacije so sprejele proteste in zahtevale najstrožjo preiskavo cele afere. Kajti ta slučaj govori, da nedolžen človek ni več varen pred taktiko policije.

ŠE ENA DIKTATURA!

Knez v Monacu abrogiral ustavo.

Monte Carlo, Monaco, 9. jan. — Knez Louis II., vladar knežovine Monaco, je včeraj po zgledu srbskega kralja Aleksandra naznanil, da je ustava razveljavljena po odredbi suverena toliko časa, dokler se ne izvrše volitve. Volitve pa so odgodene za nedoločen čas v svrho, da vladar sam reši nekatere važne probleme, ki so povzročili krizo v kneževini.

Število brezposelnih v Angliji raste.

London, 9. jan. — Ministrstvo za delo poroča, da je bilo koncem leto 1,520,700 brezposelnih delavcev v Angliji. To je 184,397 več kot pred enim letom.

MILITARISTIČNA PROPAGANDA RAZGALJENA

To se je zgodilo pri razpravi o proračunu v vojaške namene.

Washington, D. C. — Ko je kongresna zbornica pričela razpravljati o postavki $328,000,000 v vojaške namene za leto 1930, je kongresnik Ross Collins, liberalni demokrat iz Missisippija pričel razlagati načrte za militaristično propagando. Pred kongresniki je razgrnil vojaško vežbanje učencev v šolah, priprave za militarizanje tovaren in rudnikov v vojnem času, vporabo vladnega denarja za izdajanje militarističnih listov, da se vpliva na javno mnenje itd.

Collins je pokazal, kako se organizirane rezerve hitro razvijajo. Leta 1920 je bilo 68,000 oficirjev v rezervi, leta 1928 pa že 114,000, dasiravno je bilo sklenjeno, da bi 65,833 oficirjev zadostovalo za armado, ki šteje 3,500,000 mož.

Ena desetina organiziranih rezervnih častnikov se vedno vežba in pripravlja. To pomeni, da se vsako leto vežba dva tisoč mož pod vodstvom oficirjev v upravi poljedelstva, transportacije, tovarniškega dela, faktično, kako se upravlja vsako delo, producirajo živež, zdravila, sploh vsem, kar se lahko vporabi v vojni.

Collins je naglašal, da je kongres preskrbel divizijo municije, ko je sprejel tozadevni zakon v mesecu juniju. Dozdaj je proračunski odsek preprečil, da se ta zakon še ni spolnil, ker ni dovolil denarja v ta namen. Po tem načrtu bi se vsako leto vežbalo precejšnje število učiliščnih dijakov skozi tri mesece v regularni armadi. Ko so dovršili devet mesecev na vojaškem učilišču, bi pa bili zopet poslani na šest mesecev v tovarne, da bi v vojnem času prevzeli obratovanje tovaren. Collins je naglašal, da je to nevarno podvzetje v republiki, da se podvržejo tovarne, vševši tovarniške uprave in delavci pod vojaško kontrolo.

Pokazal je tudi slike, kako se rabijo lepa dekleta kot vabljenki za nabore študentovskih vežbališčnih zborov. Collins je pokazal, kako se vedno bolj poslužujejo lepih deklet kot elementa za popularizíranje vojaškega vežbališčnega sistema.

Collins je priporočal preklic zakona za narodno obrambo, ki je bil sprejet takoj po končani svetovni vojni, ker ta zakon skoraj vse dovoli vojnemu departmentu.

PREISKAVA GLEDE FORSIRANJA PROHIBICIJE.

Pričakuje se, da bo Hoover imenoval posebno komisijo.

Washington, D. C. — Prvič, odkar je bil uveljavljen prohibicijski amendment k ustavi, so se suhači in mokrači v kongresu zedinili glede programa in načrtov, da se uvede preiskava z ozirom na forsiranje prohibicije.

Senator Edge iz New Jerseyja, znan mokrač, in senator Jones iz Washingtona, vodja suhačev v senatu, sta obljubila, da bosta podpirala resolucijo, da se uvede temeljita preiskava glede farsiranja prohibicijskega zakona po odboru, ki ga naj imenuje Hoover.

Preiskava bo pričela kmalu po četrtem marcu, ko bo Hoover ustoličen kot predsednik Združenih držav. V resoluciji je rečeno, da bo preiskovalni odbor sestojal iz devetih članov, ki jih imenuje predsednik.

Nesreča na lovu.

Columbia, S. C. — Henry Dority, 33 letni farmar, je bil v torek ustreljen, ko se je sprožil petelin na puški, ko je lezel čez neki plot.

Oljni trust morda izgubi bogato oljno polje

Odlok najvišjega sodišča tvori to nevarnost.

Washington, D. C. — Standard Oil kompanija v Kaliforniji najbrž izgubi bogato pokrajino na olju, ki je poznana kot Elk Hills. Zvezno najvišje sodišče je odločilo, da imajo notranji tajniki za notranje zadeve, ki so nasledili Albert Falla, pravico preiskati pokrajine, ki so bile oddane po Fallu državam, ako v teh pokrajinah ni mineralov. Standard Oil družba je to pokrajino dobila od države.

Fallu je bilo naročeno, da dožene, ako pokrajina Elk Hills, ki daje Standard Oil kompaniji milijone, ne tvori sveta, ki je poznan kot mineralni svet.

Fall je nastopil v ulogi sodnika, mesto da bi dognal, ako ta pokrajina res tvori mineralni svet, ali da v nji ni najti mineralov.

Zdaj je najvišje sodišče razsodilo, da je Fall postopal nelegalno. Ta odlok najvišjega sodišča razveljavlja tudi sodnijsko prepoved, ki jo je oljna družba izposlovala proti Worku in Westu in je prepovedovala vsako preiskavo. Oljna družba je ves čas jemala olje iz sveta, o katerem se mogoče zdaj odloči, da ni imela pravice vzeti niti ene kaplje.

Kajti ta svet je ljudska lastnina. Čudno je, da ljudje nimajo nobenega spoštovanja do javne lastnine. In ti ljudje najbolj glasno vpijejo po zaščiti, ako je njih lastnina količkaj v nevarnosti.

Kako podjetniki žuvaje vladni denar

To pokazuje zračna poštna služba.

Washington, D. C. — Za vsak dolar, ki ga dozdaj prejme vlada za znamke zračne pošte, mora plačati podjetnikom dva dolarja za prevažanje zračne pošte. Take so posledice dveletne zračne poštne službe na biznižki podlagi, odkar je glavni poštar prodal vso letalsko opremo za prevažanje zračne pošte in oddal prevažanje zračne pošte v zakup privatnim podjetnikom, katerim se plača po tri dolarje od funta.

To pojasnilo je dal W. Irwing Glover, drugi pomožni poštar, ko je proračunskemu zbornicnemu odseku priobčil, da dovoli pet milijonov dolarjev, da se pokrije izguba zračne poštne službe.

Ko je vlada prodala letala in drugo letalsko opremo, tedaj je uprava izjavila, da se to zgodi zaradi tega, da se prihrani denar vladi. Glavni poštar je pričel pregledovati knjige privatnih kompanij, ki so prevzele zračni transport pošte, da se prepriča, ako ne računijo preveč. Medtem časom pa biznismani, ki so prevzeli transport zračne pošte, prejemajo subvencijo pol milijona dolarjev na mesec.

Društvo prostovoljnega razlaščevanja lordov v Angliji.

London, 9. jan. — Nenavadna organizacija, katere svrha je, da bogati člani poklonijo svoje premoženje v socialne namene, se je ustanovila zadnje dni na Angleškem. Eden izmed ustanoviteljev je viskont Ennismore, ki je socialist. On se je odpovedal plemiškemu naslovu in razdal brez malega vse svoje premoženje za socialistično in delavsko propagando.

Trije otroci zgoreli.

Springfield, Mo. — Trije otroci Oscar Hicksa so v ponedeljek zgoreli v svojem stanovanju, ki je pogorelo do tal. Domneva se, da so se otroci, ki so bili sami doma, igrali z vžigalicami in tako zanetili ogenj.

HIBA V PRIDRŽKU BRITSKIH TORIJEV

Nanjo je pokazal senator Blaine.

Washington, D. C. — Senator Blaine iz Wisconsina je pokazal na hibo britskega pridržka, ki dovoljuje Britaniji se vojskovati zunaj njenega teritorija. Ta pridržek je v deseti točki v pismu, ki je bil poslan tajniku Kelloggu od britskega ministra za zunanje zadeve.

V omenjenem pismu je britski minister Chamberlain rekel, da so na svetu pokrajine, v katerih sta blagostanje in integriteta posebni predpogoj za ohranitev miru in varnosti. Vladi njenega veličanstva je težko priznati odprto, da ne more trpeti vmešavanja v te pokrajine.

Blaine priporoča v svoji resoluciji, da ameriški senat prizna pakt, da britska nota ne izpremeni nič na točki deset v paktu.

Senator Blaine je pojasnil v svojem govoru, ako se sprejme britski pridržek, da se prizna vrhovno britsko gospodarstvo po vsem svetu, ali da ima manj kot petdeset milijonov britskega ljudstva pravico vladati čez več ko štiri milijone ljudstva in da ta ljudstva nimajo pravice vladati samega sebe, ako tega ne dovoli Britanija. Ta predlagani pridržek ohrani in legalizira plen zadnje vojne imperiju.

Za temi splošnimi frazami je velika kriza v svetovni politiki. Britanija je pred splošnimi volitvami. Britska delavska stranka obljubuje, ako zmaga v teh volitvah, da odkloni Chamberlainov pridržek.

Britski delavci prav dobro razumejo, da je imel Chamberlain v mislih revolto delavcev v Indiji, ko je zapisal ta pridržek.

Britska delavska stranka je obsodila ta pridržek, ker je v njem grožnja, da bo udarila, kadar se dvignejo od nje podjarmljena ljudstva.

Blainova resolucija bo najbrž poražena v senatu, ker je senator Borah izjavil, da pogodba sama vsebuje vse pravice, ki jih išče britski pridržek.

Resnica o Kelloggovem paktu je ta, da se umika tolmačenju besede, kaj pomeni samoobramba.

ALI BO NOV ZAKON KAJ PRIPOMOGEL K VARNOSTI PLOVBE NA MORJU?

Tujezemske ladje se morajo podvreči vsem zakonom, ki so veljavni za ameriške ladje.

Washington, D. C. — Senator Jones, predsednik senatnega trgovskega odseka, je predložil predlogo, ki določa, da se morajo tujezemske ladje podvreči vsem predpisom in postavam za ameriške ladje, ako odplujejo iz ameriškega pristana.

Ta predloga je posledica preiskave o nezgodi, ki je zadela parnik "Vestris".

Vprašanje je, ako bo ta zakon kaj izdal. Obstoječi zakoni se niso sprejeli zaradi tega, da so bili natisnjeni v knjigah, ampak zato, da se spolnjujejo. Zakaj se ne izpolnjujejo, pa ve povedati gospod Graft, ki se je poročil z gospo Korupcijo. Ako bi odgovorni gospodje parobrodne družbe, ki je lastovala parnik "Vestris" prišli na zatožno klop in bi prejeli to, kar po vsej pravici tudi zaslužijo, bi bilo takih katastrof na morju konec za vselej.

Avstrijski učenjak študira ameriške suhače.

Pariz, 9. jan. — Dr. Alfred Adler, sloviti avstrijski psiholog, potuje v Ameriko, da na licu mesta prouči kompleks ameriških suhaških fanatikov, katerih nikakor ne more razumeti. Tu ostane več mesecev in dodobra preštudira te čudne človeške živali.

Mehika namerava ustaviti izseljevanje

Zgradi velike naprave, da obdrži delavce doma.

Mexico City, 9. jan. — Predsednik Portes Gil je te dni razkril načrt za omejitev izseljevanja mehiških delavcev v Združene države. Rekel je, da mu je hudo, ker odhajajo Mehičani v toliko tisočih čez mejo, doma pa je veliko pomanjkanje modernih naprav. Mehika izgublja z izseljevanjem svoje najboljše delovne moči in to je treba preprečiti.

Njegov načrt se glasi, da vlada organizira velike projekte pristanišč, avtnih cest, irigacijskih sistemov, novih rudnikov in poljedelstva na debelo in zainteresira ameriški kapital za izvajanje teh projektov. Nekatete bo vlada sama financirala. Na ta način ostanejo mehiški delavci doma in Mehika bo ekonomsko in industrijsko napredovala.

Drugi načrt vlade je, da se oddaja zemlja delavcem in farmarjem na majhne plačilne obroke, ki se bodo raztezali na dolgo število let. Skratka Gil želi, da se Mehika tako opomore in dvigne, da privabi naseljevanje delavcev iz tujih dežel kakor danes hodijo v Združene države.

Motorji odpovedali, letalci pa ne

"Question Mark" že popravljen in poleti v Washington. — Francozi se norčujejo.

Los Angeles, Cal. — Vojaški monoplan "Question Mark", ki je bil v zraku 150 ur, je spet v redu. Trije motorji, ki so bili več kot šest dni nepretrgoma na delu, so popravljeni in letalo je pripravljeno za polet v Washington, kjer čaka odlikovanje pilote.

Zanimivo dejstvo je, da so motorji prej odpovedali kakor pa petorica pilotov v teku epohalnega eksperimenta. Možje so prišli na tla napol gluhi, vsi premrznjeni, umazani in zarašćeni po obrazih kot medvedje in skoro paralizirani vsled neprestanega sedenja — toda nejevoljni, ker niso mogli ostati v zraku še dalj časa. Rekli so: "Najslabše je bilo prve tri dni, potem pa čim dalj smo bili gori tem rajši smo videli."

Pariz, 9. jan. — "Petit Journal" se posmehuje ameriškemu letalskemu rekordu 150 ur. Piše, da to pomeni toliko, kakor če bi kdo sedem dni ležal na žebljih ali se postil 30 dni. Pravi rekord bi bil, če bi letalo v onem času premerilo aktualno daljavo.

Caristi pokopali generala.

Cannes, Francija, 9. jan. — Dolga vrsta bivših ruskih knezov, velikih knezov, kneginj, baronov in druge plemiške žlahte je danes spremila truplo generala Nikola Nikolajeviča, strica pokojnega carja, ki je bil "začasno" pokopan v tukajšnji ruski cerkvi. Vsa razbita ruska aristokracija, kar so je mogli dobiti skupaj iz raztresenih krajev zapadne Evrope, koder se potepa izza ruske revolucije, se je udeležila pogrebnih ceremonij. Francoska vlada je pa posodila bataljon vojakov, ki so z nasajenimi bajoneti spremljali krsto in s tem dali pogrebu militaristično ozadje — kot se je spodobilo.

Ognjegasca ubita.

Lima, O. — Dva ognjegasca sta bila v torek ubita, ko se je podrlo goreče poslopje okrajnega sodišča in ju pokopalo pod seboj.

Bančni rop.

Columbus O. — Trije banditi so vstopili v tukajšnjo Prvo narodno banko, kjer so z orožjem ustrahovali uslužbence ter pobrali nad deset tisoč dolarjev denarja in pobegnili.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicaga) $6.00 na leto, $3.00 za pol leta; Chicago in Cicero $7.50 na leto, $3.75 za pol leta, in za inozemstvo $9.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year; Chicago $7.50, and foreign countries $9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31-1928) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da va mje s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

STROJI IN IZNAJDBE POVSOD IZPODRIVAJO ZAPOSLJENE DELAVCE.

Lastniki proizvajalnih in distributivnih sredstev pa s podaljšanjem števila delavnih ur pomagajo k večjemu številu brezposelnih delavcev.

Parniki so izpodrinili jadrenice, zdaj pa ladje na motor izpodrivajo parnike in jadrenice. Jadrenica je skoraj popolnoma izginila z morja, dasi je bilo še veliko škun na jadra pred vojno v obrežni trgovini.

Strah pred topljačami je baje največ pripomogel, da so tako hitro izginile z morja. Drugi vzrok so iznajdbe dobrih oljnih motorjev. Oljni motor ne potrebuje veliko moštva, pa tudi ne zavzema tako velikega prostora na ladji kot parni stroji in skladišča za premog.

Velika je razlika med jadrenico, ki je odrinila sedem tisoč ton vode in je plula še pred petnajstimi meseci na morju in sedanjo motorno ladjo te velikosti.

Na jadrenici je štelo moštvo do 24 oseb brez kapitana in oficirjev, na motorni ladji te vrste je pa brez kapitana in oficirjev še osem mož na krovu in pod krovom.

Redke so bile privatne trgovske ladje na morju ob vojnem času. Združene države so zgradile veliko trgovsko brodovje in to brodovje je obratoval plovbeni odbor Združenih držav. Za moštvo so bile uvedene tri straže. Mornar je bil štiri ure na straži ali v službi, osem pa prost. Z drugimi besedami povedano: Na morju je bil uveden osemurni delavnik. Tega so pa pričeli brodolastniki počasi krušiti in danes je skoraj povsod odpravljen razen na ladjah, ki so pod kontrolo plovbenega odbora. Na drugih ladjah je uveden dvostražni sistem ali dvanajsturni delavnik.

Vsako izboljšanje strojev je pripomoglo tudi na morju, da se je znižalo število zaposljenih mornarjev. Podaljšanje delavnika je seveda zopet pomnožilo rezervno armado brezposelnih mornarjev.

Mornarji v Ameriki so zelo slabo organizirani. Njih organizacija je zelo šibka. Brodolastniške kompanije so pričele nadomeščati ameriške mornarje kmalu po sklenjenem miru s kitajskimi, filipinskimi in zamorskimi mornarji z otokov Zapadne Indije. Na ta način so izpodrinili ameriške mornarje, izmed katerih jih je mnogo poiskalo delo na kopnem, ko so opazili, da za nje ni nobenega stalnega dela na morju. Mornarji, ki so dobili delo na kopnem, so zapustili mornarsko unijo, ker niso imeli namena več delati na morju. Organizacija mornarjev je pričela pešati in končno je postala tako šibka, da ni mogla več podvzeti obsežnega in skupnega odpora proti brodolastnikom. Kljub La Follettovemu mornarskemu zakonu so brodolastniki uganjali, kar so hoteli. Med pomorščaki so nastavili kopo lizunov, tiholazcev in vohunov, da so poznali kmalu vse mornarje, aktivne za organizacijo. Ti so bili kmalu na črni listi in nadomestili so jih azijatski mornarji. Kdor je kazal trdno hrbtišče, ta je bil kmalu izstradan in če je hotel živeti, je bil primoran iskati delo na kopnem.

Mornarji potrebujejo danes močne strokovne organizacije, kakor slepec oko, da vidi. Ali kdo naj ustanovi v takih razmerah organizacijo? Ta položaj mornarjev na morju uči, kako potrebna je delavska politična organizacija in da je za delavce najvažnejše priboritev politične moči. Le če so delavci dobro politično organizirani, imajo moč, da napravijo na kongres potrebni pritisk, da se sprejmejo v zaščito mornarjev in koalicijske svobode potrebni zakoni, ki bodo onemogočili vsako vmešavanje od strani podjetnikov v delavsko strokovno organizacijo.

V takih razmerah kot so sedanje, se pa ne more zgoditi nič drugega kot da se organizacija mornarjev popolnoma uniči. Ako industrijski delavci ne pridejo na pomoč pomorskim delavcem, brodolastniki jim prav zanesljivo ne bodo.

VESTI IZ NASELBIN

H koncertu Lovšetove.

Warren, O. — Da Slovenci ljubimo slovenske pesmi, smo pokazali dne 29. decembra m. l. ob priliki koncerta ge. Pavle Lovšetove v Jugoslovanskem domu. Reči moram, da kaj sličnega še ni doživela naša naselbina. Želim, da bi bilo še mnogo podobnih koncertov.

V slovenskih listih je večkrat omenjeno, da smo Jugoslovani tu ali tam kompaktno naseljeni. Bilo v naši naselbini in okolici tako ali tako, se je omenjenega koncerta udeležilo mnogo občinstva, med katerim je bilo veliko bratov Hrvatov, ki so navdušeno aplavdirali ko so slišali svoje narodne pesmi, ne samo da so aplavdirali, marveč slišali so se klici: "Živijo, pevačica!" Tako da je morala ga. Lovšetova ponoviti več pesmi, slovenskih in hrvatskih. Koncertni program Lovšetove je vseboval poleg opernih in koncertnih, vrsto jugoslovanskih narodnih.

Ko je bil program že izčrpan in je naša operna pevka ponavljala kakih pol ducata komadov, so navzoči še niso zadovoljili. Tik pred zaključkom koncerta je eden izmed navzočih v ospredju skozi vrata, ki vodijo na oder Doma, vzkliknil: "Še eno, gospa Lovše!" In gospa je takoj ustregla njegovi želji ter zapela še dve. Navzoči bi bili kar naprej poslušali, in zakaj bi ne, saj ona ni samo pevka, pač pa je ona sama pesem.

Priznanje za koncertni uspeh gre tudi Joško Kogoju, ki je spretno spremljal go. Lovšetovo na glasovir. — Ni mi znano, v kateri naselbini se vrši prihodnji koncert Lovšetove, rečem pa le to, da rojaki nikar ne zamudite prilike, ako se vam nudi, slišati go. Lovšetovo. Ne bo vam žal za par ur, ko jo boste poslušali. Užitek, ki ga boste imeli, vam gotovo ostane trajno v spominu.

Z bratskim pozdravom!
Frank Modic, 90 Milton st.

Zahvala mojim voščilcem.

West Allis, Wis. — Še nikdar v mojem življenju nisem prejel toliko razglednic in novoletnih voščil kot sem jih prošle božične praznike. Zato se na tem mestu zahvaljujem vsem voščilcem, ki so se me spomnili.

Premišljal sem, kaj to pomeni, in če je stvar na mestu, pa sem prišel do zaključka, da stvar ni slaba. Človek res potrebuje boljših in veselejših dni, posebno kadar ima že pet križev na hrbtu. Počutil sem se nekako osamljenega, pričel sem popuščati v več ozirih, ker nisem mogel premagati, toda po tako velikih opominih in voščilih, se počutim polovico mlajšega. Priznati mram, da nisem nobene razglednice odposlal za pretekle praznike, prejel pa sem jih veliko število. To smatram v dokaz, da se mi ni treba prištevati k osamljenim. Priznati moram sedaj iz lastne skušnje, da se počutim spet krepkega.

Da pa vse moje pošiljatelje božičnih in novoletnih voščil razveselim, vam povem, da sem zadovoljen s položajem, v katerem živim, kar želim tudi vam vsem, ker zadovoljnost pravijo da je mera življenja.

Iskrene pozdrave vsem!
Joe Radelj in družina.

Moje potovanje v domovino.

Cleveland, O. — Radi važnih poslov v domovini, sem dne 27. septembra p. l. nenadoma odpotoval proti New Yorku, kjer sem se ukrcal na parnik "France," ki je odplul v Evropo dne 28. septembra. Dospevši zvečer na parnik, sem šel v kabino in kmalu nato legel k počitku. Ko sem se naslednjega jutra zbudil, sem mislil, da smo še v New Yorku, v resnici pa smo že bili na odprtem morju daleč od New Yorka. Parnik je naglo plul proti Evropi.

Prve štiri dni je bila vožnja zelo lepa, kajti morje je bilo mirno, temu pa je sledilo razburkano valovje, ki nas je močno zibalo, da nas je bilo pri skupnem obedu le osemnajst. Kar nas je bilo slovenskih pasažirjev, smo se dobro "držali" in naše vince srebali. Večino sopotnikov je napadla morska bolezen, nas pa se je oprijela vinska bolezen. Nadaljna dva dni naše vožnje sta potekla dokaj mirno, nekaj je bilo bolnih, drugi zdravi, nakar smo se izkrcali v Havru na Francoskem.

Slovenski potniki smo dospeli v Ljubljano dne 7. oktobra, kjer smo se razšli vsak v svojo stran. moj prijatelj nekam na Dolenjsko, jaz pa s Fordom v Žiri pri Logatcu. Vaščani so kajpak začudeno gledali, kajti znano jim je, da Cleveland in Žiri loči "precejšnja" razdalja. — V Žirih sem ostal le nekaj dni, v tem času pa sem imel mnogo spremljevalcev, s katerimi sem skupno hodil pokušat mošt — procesija je šla od Županovih pa tje do Petronovih. V resnici: Žirovci imajo dobro kapljico, to moram reči, kajti o tem sem se bolj prepričal naslednjega jutra, ko sem izpraznil štiri kozarce študenčnice, a pri vsem tem sem ostal zdrav.

Glavni vzrok mojega potovanja v domovino seveda ni bila — sladka kapljica, pač pa važnejša naloga, vsled česar sem kmalu stopil na vlak in se odpeljal po Jugoslaviji na jug. — V Beogradu sem radi važnih zadev ostal dva dni, in povabljen sem bil, naj prisostvujem seji narodne skupščine. Z veseljem sem sprejel to vabilo, ker sem si želel videti prostor, kjer so 20. junija počili usodni streli. Poslanski sedeži so bili večinoma prazni, ker je bilo navzočih le 118; opozicija je ostala doma.—Mesto Beograd zelo napreduje. Zida se zelo veliko, in sicer tako, da raste prav po amerikanskem načinu. Beograd šteje danes 220,000 prebivalcev, kajti v dobi osem let se je skoro štirikrat povečal.

Ko sem v Beogradu uredil moje zadeve, sem se odpeljal proti Macedoniji in se peljal skozi mesti Niš in Kumanovo. Obe mesti se lepo razvijati in obetati postati v doglednem času moderni mesti. Ustavil sem se v Skoplju, ki je v dveh letih—ko sem bil zadnjič tam — zelo napredovalo, le na levem bregu reke Vardar je mesto ostalo turško, kar spominja človeka na stare čase. V Skoplju imam par prijateljev, in ti so me zvečer povedli v turško kafano. Tu je shajališče Turkov in se sliši turško godbo ter pesmi, ki so mi ugajale, medtem pa sem srebal pristno turško kavo.

Naslednjega dne sem nadaljeval mojo pot na jug naše države in kmalu sem dospel v nekdanje turško mesto Veles, ki leži ob reki Vardar. Značaj mesta je turški, videti je mnogo minaretov in tu pa tam kakšno moderno stavbo. Moja pot se je bližala koncu in slednjič sem dospel na cilj, v mesto Gradsko, ki ima najlepšo železniško postajo kar sem jih videl v Jugoslaviji. Ima pokrit peron z dohodi pod zemljo. Mesto Gradsko je mala macedonska naselbina, z okrog 200 prebivalci. Meseca decembra je bilo proglašeno mestom. Tu je nekako prometno središče zapadne Macedonije z ozkotirno železnico, ki so jo zgradili Nemci za časa svetovne vojne, in nudi izvrstno prometno postrežbo med mestoma Prilep in Monastir.

V neposredni bližini Gradskega se nahaja starodavno, zakopano mesto Sdoba. Pri izkopavanju tega mesta dobe vsako leto zanimive predmete iz grške in rimske dobe, posebno se odlikuje del izkopanega mesta, kjer se nahaja grški amfiteater, ki je edini v Jugoslaviji. Poleg tega je tam staro grško kopališče s krasnim mozaikom. Dognalo se je baje, da je bilo mesto poznano za časa Krista. Izkopavanje mesta počasi napreduje, ker vlada baje dovoli v ta namen samo 50,000 dinarjev na leto.

Uro hoda proti severu iz Gradskega, oz. iz Sdobe leži gorovje Skrka, kjer sta dve vasi, Gornje in Dolnje Ćićevo. Prebivalci teh vasi so danes povečini Macedonci, pred leti pa so bili Turki, ki so se pozneje izselili v vzhodno Turčijo iskat sreče. Politično mišljenje teh Macedoncev, po mojem mnenju, se bolj nagiba k Bolgarom kot Jugoslovanom. Macedonci kot poljedelci so za našim kmetom zaostali; moderni poljedelski stroji niso poznani tem kmetovalcem. Njih plug je zelo enostavna reč, in reže komaj od tri do štiri palce debelo brazdo. Brane nimajo. Poljski pridelki pa kljub takemu obdelovanju dobro obrode. Največje dohodke jim da tobak in opium, pa tudi pšenica je prve vrste. Mlatnja pri Macedoncih je zelo enostavna; kmet si izbere primeren prostor na dvorišču, v sredi zabije kol, na kol priveže na dolgo vrv konja ali dva osla, okrog kola poklada snope, živinčeta pa požene na žito, da z nogami omlatijo ko hodijo okrog droga. To se ponavlja tako dolgo, da je žito omlateno. Temu sledi čiščenje žita, pri čemer se rabi vevenco, da luskine ostanejo iz žita. Todi v tem oziru si zna Macedonec pomagati. Poišče si primeren gladek prostor, na katerega strese vso pšenico, vzame lopato, zajame in vrže žito v zrak. Ker je žito težje, pade hitro na zemljo, lahke luskine pa veter odpiha par metrov v stran od zrnja. To se ponavlja toliko časa, da je žito čisto.

Macedonski mlini so slični našim, le da so manjši. — Da Macedonka speče kruh, si pač pomaga po macedonski. Po poti ali v hlevu pobira goveje odpadke na pripravljeno diljo, potem si pa nalomi slame, nakar vse skupaj splošči in na bližnjem zidu na solncu posuši. Ko ima tako dovolj pripravljenega kuriva, zamesi doma kruh, položi hlebe na ognjišče, jih pokrije z zelo veliko glinasto posodo, ki je visoka od tri do štiri palce, nakar na tej posodi zakuri pripravljeno kurivo iz govejih odpadkov in slame. Domačini si morajo na ta način pomagati s kurivom, ker drv ni, ali so pa zelo draga. Kruh pa je vseeno dober.

V dotični vasi sem ostal pet tednov, ker sem v tamošnjem kraju pri Manganskem rudniku imel važne opravke ter pričakoval dva inženirja iz New Yorka. Življenje za moje razvajene razmere je bilo težko in hrano sem dobival tedensko iz Beograda. Kuhal sem na petrolejskem štedilniku kakor sem znal in vedel. Pri obedu sva bila navadno skupaj Ivan Borija iz Žirov in jaz.

Po preteku pet tednov sem se vrnil nazaj v Ljubljano in prevoziti sem moral spet 1,100 km. V Ljubljani sem se malo odpočil, nato sem pa odpotoval v moj rojstni kraj v Trnovo pri Ilirski Bistrici. Danes je ta kraj v deželi fašistov. Tam sem obiskal Benigerjevo družino in druge. Postregli so mi izvrstno. Ostal sem v Trnovem in Ilirski Bistrici samo dva dni. Želel sem si tudi ogledati nekdanji domači kraj, ki je bil biser stare Avstrije, to je Opatijo. V Opatijo sem se podal s postaje Trnovo. Žalostno je bilo videti, ko sem dospel v Opatijo, kako to nekdanje cvetoče letovišče propada. Promet je popolnoma izginil. Le stara Učka gora kliče onkraj morja svojo sestro Velebito na pomoč, da jo kaj kmalu reši izpod jarma. Iz nekdanjega mesta kraljice Teute, to je, Kastva, je videti belo-modro-rdečo zastavo, a v bližini vasi Matulje se vidi na drogu zelo veliko italijansko zastavo.

Ogledal sem si tudi Reko in se spominjal na leta, ko sem bil pri tvrdki Lederer uposlen kot ekspediter. Kako sem bil takrat z delom obložen, a danes — gotovo moj namestnik nima kaj delati. Glavna ulica v Reki — Corso — je prazna, v trgovinah je malo odjemalcev, v pristanišču pa sta bila le dva parnika, ki sta tovorila jogoslovanski les. Vse veselejše pa je na Sušaku, ki ima velik cestni promet, da, skoro bi rekel, da izgleda kot mali Pariz, in v pristanišču je bilo šest velikih parnikov, ki prevažajo razno blago.

Vrnil sem se v mojo priljubljeno vas Žiri, da ostanem tam do sv. Miklavža. Imel sem priliko tam videti domače diletante in poslušal sem izvrstno žirovsko godbo na lok, pod vodstvom agilnega vodje g. Ivana Oblaka. —Prišel je Miklavžev večer, kar je bilo ravno dan pred mojim odhodom v Ameriko. Šli smo v Sokolski dom na Miklavževo prireditev. Vaščane je Miklavž obdaroval z raznimi darili, pa tudi mene se je spomnil, pozabili pa niso name niti parkeljni, temveč so prežali name, da me odnesо. Seveda se jim je to kmalu posrečilo.

Naslednje jutro sem se odpeljal v Ljubljano in ob 9. zvečer sem odpotoval proti Parizu in Havru, kjer sem se ukrcal na parnik "Pariz," ki me je po precej hudi vožnji srečno pripeljal v New York. Drugo jutro po prihodu v New Yorku sem bil po devetih tedniih odsotnosti spet v Clevelandu.

Iskreno pozdravlja čitatelje Prosvete — **Theodore Hartman**, 1246 Addison rd.

Ivan Molek:

OPAZOVANJA

Evropska bolezen.

Diktatura v Jugoslaviji! — Ni se treba čuditi. Ako prilivaš osatu, morajo zrasti bodice. Evropa je polna osata, ki dobro uspeva. Okrog pol ducata diktatur se je že izleglo in v ostalih deželah se lahko izležejo vsak čas.

Bila je vojna za demokracijo — pa je prišla kopa tiranov in tirančkov. Bila je vojna za narodno svobodo — pa je prišla še večja narodna sužnost za večino malih narodov. Pred vojno je bila samo ena Alzacija, samo eden Trst. Po vojni ima skoro vsaka dežela svojo Alzacijo in svoj Trst. Povsod je boj za "pravične meje" in za "narodna prava". Narodi, katere je vojna "osvobodila", so zdaj v vojni s svojimi "osvoboditelji". Nihče ni svoboden, nihče zadovoljen.

Stari parlament, sveta relikvija meščanske demokracije, je bankrotiral v večini Evrope; kjer še straši, je karikatura in sleparija. Buržoazna politična demokracija vsak dan sijajnejše demonstrira, da je absolutno nesposobna za stabilno vlado in še manj za moderno gospodarstvo.

Vzrok je v stari bolezni nacionalizma. Evropa je že tisočletja zbirališče otimačev, ki so postavili mrežo nacionalnih plotov in za vsak plot je bilo tisoč kavsov. Razvoj ekonomskih razmer gre preko teh plotov, toda idiotje, ki molijo plotove, so preplitvi, da bi spoznali tok razvoja. Zato so krize. Vsaka večja kriza podira plotove, ali idiotje ne vidijo znamenja na steni pa grade nove plotove in s tem nove krize. Namesto da bi bili po svetovni vojni prišli k pameti, so kričali, da vsako ljudstvo, ki govori drugače, potrebuje lastni plot, pa so prekrižali velik del Evrope z novimi plotovi.

Rešitev Evrope ni v plotovih, temveč v akciji, ki odpravi vse plotove. Evropska ljudstva potrebujejo tak kos kruha, ki resnično nasiti človeka in takih pogojev za svoj zdravi razvoj, ki se resnično aplicirajo na življenje, ne pa golih fraz o kruhu, grudi in svobodi v sto jezikih. Rešitev je v federaciji vseh evropskih narodov.

Rešitev Evrope je v federaciji z enim samim oficijelnim jezikom in enim samim gospodarskim sistemom, v katerem bodo vse industrije enotno organizirane in v katerem bodo vsa ljudstva deležna materijalnih dobičkov in komfortov vsega bogastva, ki tam eksistira in ki se še razvije. Namesto primitivnega, barbarskega nacionalnega idealizma in mavrice kultur mora biti ideal socialne blaginje in socialne pravičnosti.

Dovolj dolgo že čepe ljudstva Evrope v satovju prokletih plotov, vsako v svojem kotičku, vsako na svojem zapečku. Čas je, da se Evropa temeljito premeša narodnostno, tako da bo ves kontinent "mila domovina".

Zakaj Amerika lahko eksistira brez plotov? Zakaj ni tukaj vprašanja narodnih manjšin in "narodnih pravic", dasi je tukaj mešanica ljudi z vseh kontinentov? Kjer najdeš eksistenco, tam ti je dom, pa se nič ne pritožuješ! Zakaj bi ne bilo tudi v Evropi tako? Kdaj evropski narodi spoznajo, da politično razdeljeni, kakor so, ne bodo nikdar ekonomsko svobodni in napredni, ker ni mogoče, dočim bi v politični federaciji kaj kmalu kosali se z Ameriko? Moderna industrijska doba zahteva velikih organizacij in enotne fronte.

Ker Evropa itak pada v diktature, bi bilo najboljše, da se pameten diktator polasti cele Evrope v svrho, da izvrši na njej operacijo temeljitega očiščenja od nacionalističnih tvorov — da jo korenito premeša in reorganizira za spodobno in zdravo življenje. To je edina pot, ki še ostaja, ako se delovna ljudstva sama, ki največ trpe, pravočasno ne zdramijo iz omotice.

Otvoritev narodne galerije

(Izvirno.)

Ljubljana, 19. dec. 1928.

Jeseni l. 1918., ko je še brnel nad Ljubljano odmev topov ob Soči, je izšel oklic za akcijo vpostaviti Narodno galerijo, ki naj postavi akropolo geniju umetnosti vseh časov, spomenik ustvarjajočemu duhu malega slovenskega naroda. Narodna galerija naj bi nudila pregled slovenske oblikujoče umetnosti od najstarejših do najnovejših časov, zbirajoč raztresene slovenske umetnine, da vzbuja s tem čut lepote pri gledalcih, pobudo pri oblikujočih umetnikih, a pri vseh nas to zavest, da je tradicionalni umetniški genij slovenskega naroda ob silno težavnih političnih in socialnih prilikah sijajno premagoval mehanizacijo in materializacijo življenja, ki pomenjata v svojih končnih posledicah gotov pogin malim narodom.

S takimi parolami je izšel oklic na ustanovitev Narodne galerije leta 1918. Narod je razumel bolj kot poklicani faktorji ta poziv in je sam zbral toliko, da se je Narodna galerija lahko otvorila preteklo nedeljo. Narodna galerija je vodila svojo akcijo skupno z odborom, ki naj ustanovi tudi "Akademijo znanosti in umetnosti", v katero naj bi se združila vsa znanstvena društva, tako Pravnik, Slovenska matica in Znanstveno društvo za humanistične vede. Obe ti dve galeriji sta si v svoji akciji pridobili toliko sredstev, da sta kupili Narodni dom, kjer bosta nastanjeni obe galeriji.

Da bi se bila zidala za galeriji nova stavba, je popolnoma nemogoče in tudi nepotrebno, ker bo zdaj Narodni dom služil baš tistim namenom, ki so predvidena po njegovih pravilih. Dom je zidan v slogu moderne renesance, treba ga je bilo le nekoliko predelati in urediti prostore za razstavitev slik in kipov. Narodna galerija je nameščena v celem prvem nadstropju, kjer so vse prostore preuredili in so celo hodniki uporabljeni za razstavo.

V nedeljo 16. t. m. ob 11. dopoldne pa je Galerija slovesno praznovala svojo desetletnico z otvoritvijo svojih novih prostorov v Narodnem domu. Slavnostno zborovanje se je vršilo v veliki dvorani, ki je bila vsa okrašena. V njej so nameščeni kipi ustanovnikov Roberta Kollmana in Alojzija Vodnika ter častnega člana in prvega podpornika Ivana Hribarja, ki je l. 1922. daroval galeriji 250.000 Din in je sploh pomagal v akciji. Pri proslavi je bilo navzočih kakih 700 ljudi in zastopniki raznih oblasti in zavodov.

Predsednik Zorman je podal v uvodnem pozdravu pregled dosedanjega dela, ki je bilo v teh desetih letih obilo. Organizirala je razstavo del v Parizu, l. 1922 je priredila historično razstavo slovenske umetnosti, ki nam je prvič predočila silno bogastvo naše stare umetnosti in ovrgla mnenje, da nismo imeli Slovenci v prejšnjih časih svoje umetnosti, priredila Meštrovićevo razstavo, izdajala svoje publikacije velike znanstvene vrednosti, lani je priredila slovensko razstavo v Pragi, nakupila v pariškem Lourdu odlivke kipov stare grške in rimske plastike, nabirala petmilijonski fond in najela Narodni dom za dobo 60 let. Delo Narodne galerije je k otvoritvijo prostorov Narodne galerije v Narodnem domu zaključilo svojo prvo etapo. — Vse to je storil slovenski narod z lastnimi sredstvi.

Govoril je tudi veliki župan in potem predsednik Slov. Matice Dragotin Lončar, ki je izrazil željo, naj bi Galeriji kmalu sledila tudi Akademija.

Potem so si gostje ogledali prostore. Vse prvo nadstropje je popravljeno in urejeno za svoj novi namen. Velika plesna dvorana je sedaj svetel prostor, ki ga mirno razsvetljuje obstropna luč, ostalih pet manjših dvoran pa preplavlja svetloba skozi stekleni rov prav enakomerno. Steklena veža je namenjena za razstavo fresk, ki jih bodo pozneje razstavili, zdaj pa so v njih nameščeni odlivki antične plastike. Tri dvorane so polne samih novih modernih slik najmlajših slikarjev, druge

(Dalje na 3. strani.)

Vesti iz Jugoslavije

UNIVERZITETNI PROFESOR DR. ZUPANČIČ—50-LETNIK.

(Izvirno.)

Ljubljana, 22. dec.

Profesor matematike na ljubljanski univerzi dr. Rihard Zupančič praznuje danes svojo petdesetletnico. Rodom Ljubljančan je končal gimnazijo v Ljubljani ter potem študiral tehniko na Dunaju, a se potem posvetil profesuri matematike, ki jo je učil na raznih dunajskih realkah. Pozneje je postal docent dunajske visoke šole za tehniko. Že takrat je veljal kot strokovnjak v matematiki, saj je deloval v komisiji za reformo srednješolskega pouka matematike in so mu dali celo večletendopust, da je lahko napisal več novih učnih knjig za srednjo šolo. — Po razpadu Avstrije pa se je koj preselil v Ljubljano, kjer je koj pričel pomagati z ustanavljanjem naše univerze. Mnogo zaslug si je pridobil za našo univerzo in je bil eden prvih njenih profesorjev.

Znanstveno delo njegovo obsega že nad 30 publikacij iz raznih panog matematike v francoskih in nemških revijah.

Naj bi ostal še dolgo zvest svoji znanosti in — ljubljanski univerzi!

Domači prijatelj

je stopil v tretje leto svojega izhajanja. Ta bogato ilustrirana revija stopa v tretje leto z novo elegantno obliko in s celo kopico ilustracij. Pritegnila je v svoj sotrudniški krog več mladih pisateljev ter bo revija tudi kazala delo mladih. Kot vodilni roman bo izhajal celo leto francoski pustolovski roman "Živa blagajna", ki ga je za Domačega prijatelja prevel naš dobri prevajalec dr. Anton Debeljak. V prvi številki za l. 1929., ki je pravkar izšla so priobčeni spisi: povest "Vitez božične noči" od Bratka Krefta, dalje rudarska povest "Začetek in konec grde povesti od Mileta Klopčiča, dalje je priobčen članek Iva Peruzzija o možeh našega teatra s slikami Župančiča, Golije in Poliča, ki so glavni stebri naših dveh teatrov, drame in opere. Zanimivi so opisi smuškega športa in cela galerija posnetkov iz zimske prirode.

Tej številki je priložena tudi priloga "Naš obzor" za mladino, na kar še posebej opozarjamo naše rojake. Segajte po tem mesečniku in njegovi mladinski prilogi.

Pod lipo.

Decemberska številka je izšla te dni in ima sledeče gradivo: Čulkovski priobčuje dve pesmi (Smreki, Nepravičen božiček). Ivan Molek priobčuje tri pesmi Carla Sandburga v svojem prevodu. Od povesti je zastopana kratka črtica: "Živi mrlič" od angleškega pisatelja Johna Galsworthyja. Dr. Henrik Tuma zaključuje svoj esej o agrarizmu filozofa Vebra, Andrej Kobal pa zaključuje svoj esej o krščanstvu in sužnjosti, Cvetko Kristan poroča o kongresu soc. internacijonale. K problemu novega programa pišejo Miheve in Kitek. Od pesnikov priobčujejo še Klopčič, Petruška in Čebular vsak po eno pesem. Zelo pester je listek z raznimi poročili iz delavskega gibanja tožin onstran meja. Številka je torej silno bogata po svoji vsebini in jo priporočamo.

Prihodnje leto bo za Podliparje izhajala revija "Svoboda", ki bo tudi ilustrirana. Izvršil se je med vodstvom kulturne zveze "Svoboda" in med združno založbo tozadeven dogovor. "Svoboda" bo imela zelo veliko cirkulacijo, ker bo obvezna za vse nove člane zveze.

General Uzun-Mirković upokojen, polkovnik Maksimović—general.

General Uzun-Mirković, ki je bil zapleten v 1. decemberske dogodke v Zagrebu, in je bil premeščen v Skoplje, je prostovoljno zaprosil, da se ga naj upokoji. Minister je ugodil prošnji in je generala upokojil in premestil v rezervo s pravico nošenja uniforme. General Uzun-Mirković je včeraj odpotoval iz Zagreba v Beograd. Na postaji so se poslovili od njega razen zastopnikov vojske tudi zastopniki vseh organizacij iz Zagreba, kulturnih, šolskih, nacionalnih itd. Vsi so vedeli polno hvaležnih besed zanj. On jim je držal pred odhodom velik patriotičen govor.

Z novejšim ukazom pa je bil polkovnik Vojin Maksimović, ki je bil postavljen za vršilca dolžnosti velikega župana v Zagrebu, povišan v šarže brigadnega generala. General—veliki župan — to se vse lepše čuje...

Odlikovanja in komunisti.

Komunistično razkrojevalno delo v Jugoslaviji je — sistematično podpirano od sovražnikov delavskega ljudstva. Ko so se pred desetimi leti pojavili prvi početki komunističnega razdiralstva, so klerikalci v Ljubljani ustanovili poseben dnevnik, ki so ga imenovali "Večerni list"; ta dnevnik je hvalil Rusijo in ruske boljševike ter proslavljal početke zavednih komunistično orijentiranih agitatorjev v dotedaj trdnem in enotnem delavskem gibanju Slovenije. Ker so takrat socijalisti bili v vladi, je ta klerikalni list bil proti temu, da so delavci v vladi, češ, to ni socialistično itd. Prav na vse pretege je hvalil nezadovoljne in spodbujal komuniste na delo za razbitje delavske trdne fronte. Zanesel je spretno sumničenja in obrekovanja in ž njimi razdor. Najhujši napadi so šli na osebo voditelja s. Antona Kristana, ki so trajali leta in leta. Socialisti so skoro omagali pod temi obrekovanji, zlasti mnogi v prvih vrstah so skoro privoščili s. Antonu Kristanu, da "ga tako dajejo." Med tem se je delavski pokret pač razvijal na posledicah smotrenega dela prvih socialistov v vladi. **Delavske zbornice so oživotvorjene.** Ljubljanska delavska zbornica je ena najbolj delavnih, kar je v prvi vrsti zasluga njenega vodilnega tajnika s. Uratnika. Klerikalcem je ta mož trn v peti. Proti s. A. Kristanu so uporabljali taktiko obrekovanja, natolcevanja in sumničenja, ki se je deloma obnesla, ker je komuniste jačala in raztresla mnogo nezaupanja v množicah, ali — povsem uspela ni. Proti s. Uratniku pa so napeli — drugo taktiko. 1. decembra 1928 se je vršila desetletnica obstanka Jugoslavije. Ob takem momentu se po navadi dele odlikovanja ljudem, ki ali so željni odlikovanj ali pa jih res tudi zaslužijo, vendar se je doslej vedno pazilo, da se ne odlikuje z nobenim redom tistih, ki ne marajo za take reči. N. pr. socijalistični ministri Bukšeg, Korač in Ant. Kristan so odklonili vsako "odlikovanje" in **noben socijalist še ni bil "odlikovan", ker socijalisti taka meščanska odlikovanja odklanjajo.** Sodrug Uratnik je socialist, odkar politično misli. Klerikalci pa so ga kljub temu — seve brez njegove vednosti — predložili v odlikovanje **z redom sv. Save V. vrste.** Prvič: tajnike zbornic se odlikuje praviloma z redom sv. Save III. vrste. S. Uratnik je poleg tega še rezervni kapetan. Drugič: ako je kdo na eksponiranem mestu, se ga vedno vpraša za njegovo mnenje, ker, odlikovanje naj človeka vendar razveseli, ne pa — nasprotno

Klerikalci so seveda namenoma izvršili pod vlado dr. Korošca to ciganarijo. Spomladi bodo namreč volitve v Delavsko zbornico in hoteli so s tem "odlikovanjem" dati orožje v roke komunistom, da razbijajo delavske vrste v prid — klerikalizmu.

In koliko delavcev tega ne izprevidi!! In koliko jih bo, ki bodo nedolžneje s. Uratnika blatili in obrekovali...

Trgovina z ameriškimi krstnimi listi. — Na ameriškem konzulatu v Zagrebu so prišli na sled velikemu sleparstvu z ameriškimi krstnimi listi. Po zakonih Zedinjenih držav namreč dobe osebe, ki so rojene v Ameriki in niso odslužile vojaške službi v kaki drugi državi na zahtevo ameriški potni list brez ozira na letno kvoto priseljencev. To zakonsko odredbo so nekateri zlikovci hoteli izrabiti v svojo korist. Na ameriški konzulat sta prišla nedavno Stevo Škender in njegov sin Tomo Škender iz Lasinje. Uradniku konzulata sta predložila ameriški krstni list na ime Tomo Škender, rojen l. 1909 v ameriškem mestu Josephin. Na podlagi tega krstnega lista sta zahtevala potni list za Toma Škendra kot ameriškega državljana. Uradnik, kateremu se je zadeva zdela sumljiva, je po daljšem zaslišavanju ugotovil, da je krstni list falzifikat kupljen od Lovra Puhka, ki je zagrebški policiji dobro znan ker se že dalje časa bavi z raznimi falzifikacijami. Za ta "krstni list" je Puhek zahteval in prejel 12.000 Din. Policiji je Škender dobro znan.

Denar pravoslavne cerkvene občine poneveril. V Sremski Mitrovici so te dni pregledali blagajniške knjige pravoslavne cerkvene občine. Izkazalo se je, da manjka 120 tisoč dinarjev. Takoj so pozvali na odgovor Milana Jankovića, trgovca in člana upravnega odbora pravoslavne cerkvene občine, ki je vršil službo blagajnika. Janković je poneverbo priznal. Cerkveni odbor je zadevo ovadil sodišču.

Ženska obsojena na smrt. Sodišče prve instance v Beogradu je obsodilo na smrt Savko Gjorgjevićevo, priležnico seljaka Živote Gligorijevića, ker je umorila njegovega mladoletnega sina. Obtoženka je zločin priznala ter izjavila, da je dečka umorila iz maščevanja, ker jo je Života spodil iz hiše.

Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl Matko Kante, okrajni šolski nadzornik v pokoju. — V Gradcu pri Litiji je umrla 22-letna predilniška delavka Gizela Črnigojeva.

Nesreči pri delu. V Zgor. Hočah se je ponesrečil 39letni Karel Rafolz. Cirkularna žaga mu je vrgla v glavo kos lesa in mu poškodovala spodnjo čeljust. — V Ruški tovarni je pa stroj poškodoval levo roko 21 letnemu ključavničarju Josip Reichu. Oba so odpeljali v mariborsko bolnico.

IZ PRIMORJA

"Mati Italijanska domovina . . ."

Gorica, 22. dec. 1928.

Res je, da se marsikateri Slovenec zlomi pod fašistovskim nasiljem in začne klicati slavo fašizmu. Česa vsega pa teror ne zmore? Človek je vendarle testo, ki ga razmere v katerih še nahaja gnetejo po svoji volji. Ne moremo pa verjeti, da se "slovensko ljudstvo z navdušenjem oklepa fašizma in Italije — kot je to trdil Virginio Gayda, ravnatelj rimskega lista "Giornale d'Italia", kjer je v dokaz temu navajal, da se slovenska društva sama razpuščajo in da slovenski trgovci sami odstranjajo napise v slovenskem jeziku, ne da bi Italijani izvrševali kak pritisk nanje. Da temu ni tako nam kaže sledeči uradni akt, ki je bil ta mesec postavljen v Dornberg, in ki se v prevodu glasi:

"Občina Dornberg. Goriška pokrajina. Gospodu... Po tolikih letih, odkar se je to ozemlje povrnilo k **"materi italijanski domovini,** nikakor ni več potrebno, da bi bili napisi na trgovinah dvojezični. Zadostujejo le italijanski, ker vsi vedo, kaj se v posameznih trgovinah prodaja. Radi tega pozivamo vse obrtnike, da poskrbijo, da dobijo njihove trgovine samo italijanske napise. Pri **podeljevanju licenc za leto 1929 bomo gledali na to, ali so se obrtniki odzvali temu vabilu.** — Dornberg, 27. novembra 1928. — Leto VII. — Prefekturni komisar A. Franciolini l. r."

Tako torej prefekt. Temu pravi prefekt vabilo! Vabilo z grožnjami, kot so v zgornjem aktu, so akti nasilja in ne vabila.

Šole videmske pokrajine pripadejo s 1. januarjem 1929. skrbništvu v Benetkah. Sedaj so bile pod tržaškim. Odslej bo tržaško šolsko skrbništvo obsegalo samo nove province.

Mladi gizdav, žid Moric je prišel k svojemu tastu, da bi mu dal spet nekaj denarja.

"Za božjo voljo, s hčerko sem ti dal 100.000 mark, sam si baje imel 50.000 mark — ja, kam pa si z denarjem?"

"Tast, menda nisi pozabil, da sem imel par podjetij. Ne žali me."

Influenca na pohodu

Zdravstveni urad Združenih držav opozarja na širjenje influence iz zapada proti vzhodu dežele. V splošnem gre za precej blažjo obliko te nalezljive bolezni. Nekje se je razpasla do pravcate epidemije, dasi bolezen se vedno pojavlja v blažji obliki. Dosedaj je prijavljenih milijon slučajev.

Influenca ali gripa je akutna in jako nalezljiva bolezen. Ta bolezen utegne začeti kot prehlad ali pa tudi ne. Simptomi so bolečine v glavi, očeh in udih, večkrat — ali ne vedno — vodeno smrkanje iz nosu, mrzlica, po navadi hripavost, kašelj in utrujenost mišic. Poleg vseh teh znakov se utegne pojavljati slabost v želodcu, driska, izmetavanje in krči. Vročnica nastopa, ki je tem večja čim hujša je bolezen. Vročnica traja navadno par dni in pokazuje izrazito tendenco do bronhijalnih in pljučničnih komplikacij. Bolezen napada na mnogo raznih načinov in za to znaki so različni pri poedincih.

Brškone povzročitelj ali povzročitelji influence prihajajo iz nosu ali grla obolele osebe. Tudi ljudje, ki sami ne obolijo, utegnejo prenašati bolezen. Nekateri so mnenja, da človek v glavnem okuži neposredno — potom rok v usta. V kolikor je znano, voda, mleko in hranila ne prenašajo bolezni, dasi nekateri mislijo, da se bolezen dostikrat širi potom dotike namiznega orodja.

Influenca ne napravlja nikake razlike med mladimi in starimi, niti med moškim in ženskami. Jaki in slabi, čisti in umazani, bogati in revži so enako njene žrtve.

Federalna zdravstvena oblast priporoča občinstvu sledeča preprečevalna zdravila:

1. Izogibajte se nepotrebnim gnečam. Ako morete, hodite na delo. Boljše je kot voziti se v prenatrpanih vozovih. Ako greste uro prej spat in vstajate uro prej, boste imeli časa hoditi na delo.

2. Bodite na svežem zraku in na solncu, čim več mogoče.

3. Vdihajte čim več mogoče svežega zraka. Dihajte skozi nos. Izogibajte se slabo prezračenih prostorov. Držite okna, kjer delate, odprta. Sobe malce premrzle so boljše kot one prevroče.

4. Kadar spite, bodite dobro pokriti, da ostanete gorki, in imejte ohlapno oblačilo, da morete delati z udobnostjo. Pazite, da bodo noge suhe in tople. Ako se potite na nogah, potresite vsako jutro v čevlje nekoliko borične kisline (boric acid), kar prepreči preveliko potenje.

5. Obvarujte druge, kadar kašljate, kihate in izogibajte se onim, ki kašljajo in kihajo. Zapomnite si, da prša kašlja ali kiha sega do treh čevljev daleč. Ne stisnite rok ljudi, ki so prehlajeni. Ako oskrbujete osebo, ki ima gripo, umijte si vedno roke, predno se dotaknete česa, kar bi moglo prenašati izločke iz nosu ali grla bolne osebe.

6. Predno kaj jeste, umijte si roke, in ne stavljajte prstov v nos ali usta. Podajajte roko čim manj mogoče.

7. Nikar ne vporabljajte prtičev, brisač, gob, vilic, kozarcev ali čaš, ki jih je kdo pred vami vporabil, ne da bi bile temeljito oprane. Ne idite v restavracije ali pivnice, ki niso snažne.

8. Ne hodite v hiše, kjer je kdo bolan na influenci.

9. Držite se v dobrem zdravju sploh, najprej s tem, da rabite znotraj in zunaj polno čiste vode. Drugič, da jeste snažne, hranilne jedi. Tretjič, da spite vsaj sedem ur na dan. In četrtič, da ste zmerni v vsem. Čisto in pasteurizirano mleko, vroča limonada, pomaranče in grapefruit so dobre proti influenci, alkoholnim pijačam pa se kar izogibajte.

Ako vas influenca napade, zapomnite si, da bolezen začenja pogostoma kot navaden prehlad ali pa hujše z vročnico, glavobolom in bolečinami v udih ali z mrzlico. Ako imate sum, da gre za influenco, pojdite takoj v posteljo in pokličite zanesljivega zdravnika, ako je potrebno, in ravnajte se po njegovih navodilih. Pazite na to, da bo soba vedno polna svežega zraka in da so okna odprta, ali čuvajte se prepiha. Bodite dobro oblečeni in pokriti, da ostanete gorki, in pijte mnogo vode. Zmerno uživajte lahke jedi kot lahke juhe, melko, opražen kruh z maslom. Držite pri sebi košček platna ali mehkega papirja, da stavite na usta, kadar kašljete ali kihate ali da se useknete, potem pa vse te komade postavite v vrečico in vse skupaj zažgite. Ostanite v postelji vsaj 48 ur potem, ko mislite, da ste zdravi. Leči takoj v posteljo in ostati tam, dokler niste popolnoma ozdraveli, je največje važnosti. Ne pripuščajte nikogar k sebi, ako ni to absolutno potrebno. Ako se pokaže, da je šlo za navaden prehlad, najboljši lek proti njemu je bilo ležanje v postelji. Vsaka prehlajena oseba mora ostati doma, po mogočnosti v postelji. S tem se izognemo mnogim nevarnostim in zmanjšamo mogočnost pljučnice.—**FLIS.**

OTVORITEV NARODNE GALERIJE.

(Nadaljevanje z 2. strani.)

spet so polne naših klasičnih slikarjev.

Majhen narod smo, a ker se moramo že desetletja boriti za svoj obstoj, smo žilavi in s svojo kleno voljo zmagujemo vse. Ta Galerija je plod samih slovenskih rok, streho smo ji dali Slovenci in lastne moči. Ponosni smo lahko na to in nič malodušja nam ni treba. Uspehi našega dela nam kažejo, da **smo!**

Izvršil samomor v cerkvi.

Kansas City, Mo. — Henry J. Schepers, kolektor pri neki lesni družbi, je šel v pondeljek v tukajšnjo irsko katoliško cerkev in si tamkaj pognal kroglo v glavo. Krogla, ki mu je prevrtala možgane, je preluknjala tudi šipo na bližnjem oknu, na kateremu je napis: "Tukaj so vam odpuščeni vsi grehi." Luknja je naredila piko za napisom. Schepers je pred par dnevi potožil, da so ga napadli roparji in mu vzeli $800, kar je bil nakolektal za družbo.

Naval delavcev v Detroit.

Detroit, Mich. — Brezposelni delavci derejo v Detroit iz sedmih sosednjih držav, odkar je Ford naznanil, da uposli 30,000 novih delavcev v svojih avtnih tovarnah. Fordova družba zdaj naznanja, da se bo najprej ozirala na brezposelne ljudi iz Detroita. Uposlevanje se vrši polagoma, okrog 500 mož dnevno, tako da se število 30,000 raztegne do 1. marca, ko namerava Ford dvigniti producijo na 9000 avtov dnevno.

Ženske vodijo oljno družbo.

Wichita, Kans. — Na površje stopajo samostojne kapitalistinje! Te dni je bila tukaj organizirana oljna družba z imenom Mary Jane Oil Company, katero vodijo in večino kapitala kontrolirajo same ženske. Margaret S. Gay, ki je predsednica odbora direktorjev in glavna manažerica, razpolaga s kapitalom $100,000. Oljni vrelci ženske družbe so v Texasu, Oklahomi in Kansasu.

Nov val mraza.

Chicago. — Najhujši mraz to zimo je bil 7. jan, ko je temperatura po vsem srednjem zapadu padla pod ničlo. V Chicagu je bilo osem pod ničlo. Tri osebe so zmrznile in bilo je 137 požarov vsled preveč zakurjenih peči. V torek popoldne je začela temperatura naraščati.

ZDRAVSTVO

MALO BESED O VELIKIH BOLEZNIH.

Prehlajenje in nahod.

Prehlajenje pač ni velika bolezen, si misli marsikdo, vendar je, a tudi v ljudstvu igra važno vlogo kot vzrok bolezni. Nekaj časa so sploh zanikali, da je prehlajenje kaj v zvezi z boleznijo. To je bilo v času ,ko so mislili, da je treba samo mikroorganizma in bolezen nastopi. Sedaj da je tudi s poizkusi potrjeno, da je prehlajenje važen činitelj pri mnogih boleznih.

Človek, če le more spravi bolezen v zvezo s kakim premrazenjem ali prehlajenjem, tako, da dostikrat čujemo o prehlajenju kot vzroku za čudne bolezni, ki s prehlajenjem gotovo nimajo nikakih zvez.

Pazljivost je potrebna posebno pri dolgotrajnem prehlajenju, ker se more skrivati za njim vse kaj drugega, četudi izgleda nedolžno. Začetki jetike n. pr. se pokažejo včasih na ta način, dočim se je infekcija že dolgo preje izvršila. Pri več kot 4—5 dnevnem prehlajenju, ne odlašaj iti k zdravniku in ga vprašaj, kaj misli on o tvojem "prehlajenju".

Mnogo je takih ljudi, ki pravijo, da je najboljše premagati prehlad na ta način, da vrše svoje dnevne posle kar nemoteno naprej in se vesele, da se jim to morda enkrat, dvakrat posreči! Oni pa, ki se jim je to posrečilo, ne morejo več povedati, ker jih je pljučnica ali kaj podobnega spravilo v prerani grob. Prehlajenje je resna bolezen, ali bolje rečeno, prehlajenje more postati resna bolezen, zato se ni šaliti v takem času, neglede na to, da prehlajen človek z nahodom ne sme v družbo. Če si prehlajen, nahoden, ostani doma in ne preskušaj svojih moči. Tudi nimaš pravice svoji okolici nalagati isto pokoro, na katero se ješiš sam! Zato drži roko ali robec pred usta, kadar kihaš ali kašljaš! To je potrebno tudi že iz olike!

Tudi, če ostaneš doma pazi, da ne izpostavljaš nevarnosti vse družine, v kateri živiš. Bodi raje sam, pazi na žepne robce, ne iztresaj jih vseokoli.

Različni predstojniki, mojstri itd., včasih radi greše v tem, da ne priznajo prehlada za vzrok, radi katerega bi smel uslužbenec ostati doma. Kaj rado se v takem slučaju pripeti, da ima čez par dni mesto enega več bolnikov in je več na škodi!

Še posebno morajo paziti na prehlad ljudje, ki so slabotni, ki morda bolehajo na sumljivem pljučnem katarju, ali kaj podobnega, kajti že dolgo pozabljeno začetno tuberkulozo ali "katar pljučnih vršičkov" more tak prehlad razplameeti v požar, ki ga ni več lahko ustaviti!

Kako se ubranimo prehlajenja, o tem smo že pisali; glavno je pač utrjevanje telesa. Zdrava pljuča, zdravo srce, utrjena koža so zavezniki v boju proti prehlajenju.

Vedeti je torej treba:

Pripisuj prehlajenju dovolj važnosti!

Pri prehlajenju, ki se vleče več dni, pojdi k zdravniku!

Prehlajen človek naj ne hodi na delo, niti na cesto!

Poslužuj se vseh sredstev, da si utrdiš telo!

(Zdravje.)

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENCI."

PREVELIKA LAKOMNOST NI DOBRA.

Ubila je gosko, ki je nosila zlata jajca.

Davenport, Ia. — To mesto ni imelo dozdaj svojega občinskega vodovoda. Davenport Water kompanija je oskrbovala mesto s potrebno vodo. Kompanija je zahtevala previsoko ceno za dobavo vode in občinski svet je ponudbo odklonil. Namignil je, da zgradi svoj lasten vodovod. Občinski svet svoje namigavanje tudi uresniči.

Zopet umor v "Mali Siciliji".

Chicago. — V torek je bil ustreljen Pasqualino Lolordo, naslednik Antonio Lombarda kot vodja organizacije Unione Siciliano, ki je bil pred štirimi meseci ustreljen v glavnem delu mesta. Umor Lolorda je znova razburil duhove v italijanski koloniji.

Lolordo je bil ustreljen v svojem stanovanju, 1921 W. North ave., kjer je v sobi popival z gosti, ki so prišli v njegovo hišo. Lolordo in gostje so dvignili kozarce in trčili in v trenutku, ko je prinesel Lolordo kozarec k svojim ustnicam, je počilo enajst strelov iz revolverjev, ki so vsi zadeli, in Lolordo se je zgrudil mrtev na tla. Morilci so hitro pobegnili iz sobe in pri tem porinili na stran Lolordovo ženo, ki je hotela vstopiti v sobo, ko je zaslišala strele. Žena ni spoznala nobenega morilcev; na detektivski postaji ji je bila pokazana fotografija Joe Aiella, nakar je izjavila, da je bil Aiello eden izmed gostov, ki so umorili njenega moža. — Policija in detektivi so sedaj na delu, da izsledé morilce.

3561 pomorščakov ostane v Nikaragvi.

Washington, D. C. — Uradno poročajo, da je bilo 7. t. m. 1232 pomorščakov v Nikaragvi pozvanih domov, toda 3561 mož ostane tamkaj toliko časa, da nova nikaragviška vlada trenira dovolj lastne policije, ki bo v stanu skrbeti za mir in red.

Dekle najdeno mrtvo.

Nokomis, Ill. — Trupio Carrie Burns, poštne uradnice, je bilo najdeno v jarku ob državni cesti. Na trupiu ni bilo opaziti nikakih znakov nasilja. Smrt dekleta je zavita v misterij, ki ga policija ne more razrešiti.

POTREBUJEM SLUŽKINJO.

Samec srednje starosti potrebuje služkinjo za domača gospodinjska dela. Plača po dogovoru. Če pa katera resno misli in je dobrega značaja, se pa tudi oženim z njo, ako bo zadovoljna. Katero veseli, naj se prigasi na spodnji naslov in naj priloži svojo sliko, katero ji na zahtevo vrnem. Moj naslov je: Mike Lasich, 526 Hanover st., Milwaukee, Wis.—(Adv.)

Bolehni ljudje postali zdravi in močni.

Že nad 40 let Nuga-Tone daje ponovljeno zdravje in moč milijonom ljudem. To prodorno čudovite uspehe, ker vsebuje zdravila, ki ojačujejo in oživljajo organe in dele telesa kot, zboljšanje apetita, pomaga prebavi, vrača zaspanje, pliv in vzdignenje is želodca in črev, odstranjuje zbistne in mehurne motnje, glavobol, omotico in daje novo moč živcem in mišicam.

Mr. Willie Rabb, Charlotte, N. C., pravi. Predno sem vzel Nuga-Tone, nisem imel nikdar enega dobrega dneva, zmpak odkar uživam, sem kot nov mož." Taka pohvala od ljudi, ki uživajo Nuga-Tone, je dokaz njegove vrednosti, in ako ste slabi, bi se ne smeli upostavljati vseti Nuga-Tone. Je naprodaj pri vseh trgovcih. Ako vaš trgovec zdravil nima tega v zalogi, recite mu, naj isto za vas naroči od trgovcev z zdravili na debelo. (Adv.)

VELIKI VELIKONOČNI IZLET V JUGOSLAVIJO

Kakor prejšnja leta, tako tudi letos priredimo izlet v staro domovino, katerega bo vodil v potovanju izkušen uslužbenec Cunard linije. On bo skrbel za potniško prtljago, kakor tudi za druge stvari na potovanju. Popularen hitri parnik

BERENGARIA

odpluje iz New Yorka v Cherbourg v petek 8. marca

Potniki bodo pravočasno dospeli v staro domovino za Velikonoč. Nemudoma si zavarujte prostor. V to svrho se obrnite na kateregakoli lokalnega zastopnika Cunard linije, ali pa pišite naravnost na:

CUNARD LINE

346 N. MICHIGAN AVE. CHICAGO, ILL.

Eugene Mueller:

KMETSKA POVEST

Zakaj se božje kravice (sedmopikčasta polonica) imenujejo božje kravice in zakaj jih spoštujemo.

Bilo je v starih časih, ko so graščaki imeli še vso oblast nad deželo in nad kmeti.

Nekega dne se je dogodilo, da so našli graščakovega brata v neki deželi mrtvega, umorjenega za živo mejo polja.

Radi tega dejanja je bil graščak silno potrt in užaloščen; zakaj zelo rad je imel svojega brata.

Zapovedal je torej, da skrbno iščejo morilca ter obljubil, da ga bo, — če ga bodo našli — kaznoval s strašno smrtjo.

Še istega večera ob uri, ko je graščak klečal pri truplu umrlega ter molil in jokal, je zaslišal, da se bliža hrupna množica.

Vstal je.

V sobo je stopil poglavar njegovih služabnikov, Crondas po imenu, in mu rekel:

"Gospod, jaz sam sem odkril morilca in sem ga dal prijeti, da ga pripeljejo pred vas."

Graščak, ki je občutil veselje v svoji žalosti, veselje maščevanja, graščak je dejal:

"Naj ga privedejo kar sem: tu, pri rajnikovem truplu hočem soditi tega nesrečnika. Če bi se pustil voditi od usmiljenja, me bo ta pogled spomnil na obljubo, ki sem si jo dal, da mu odmerim kazen po zločinu."

Crondas je dal torej zunaj znamenje; in služabniki so privedli pred svojega gospodarja nekega kmeta, ki je padel na kolena, rekoč:

"Usmilite se me, gospod, jaz nisem izvršil zločina!"

Graščak je vprašal Crondasa, kakšni dokazi govorijo proti temu možu; Crondas je odvrnil:

"Vidite, gospod, te madeže na njegovi obleki, to je kri, kri vašega brata."

"Je-li mogoče?" je dejal graščak, ki se mu je dvignilo srce pri tem pogledu; "nesrečnik, povej vzrok svojega zločina."

"Joj, joj!" je odvrnil kmet, "verjemite mi vendar, gospod, jaz nisem ubil vašega brata. Imam krvave madeže na svoji obleki, to je res; toda nikakor ne vem, na kak način so prišli tja. Davi se je zgodilo na polju, da me je, ko sem jedel in pil sedeč v travi, ne daleč od mesta, kjer so našli rajnikovo truplo, nenadoma prijel trden spanec in sem zaspal. Ko sem se vzbudil, so bili ti madeži na meni. Ko sem jih videl, sem se sprva jako začudil; potem pa sem mislil, da je moral med mojim spanjem leteti nad menoj kak kragulj, ki je nesel v svojih kremljih ptiča, kateri je v zraku izgubljal kri. Nato sem kar najbolje izbrisal madeže in se nisem več zmenil za nje."

Crondas je dalje obtoževal kmeta in dostavil:

"Če bi mogli smatrati take besede za resnične, bi vas prosil, da vprašate tega zločinca, kako je to, da je imel v svoji hiši to pokojnikovo mošnjo."

"Prepoznam jo," je rekel graščak.

"In tole, gospod, ali tudi to spoznate?" je vprašal Crondas in pokazal zlat prstan.

"Da," je rekel zopet graščak, "to je prstan, ki ga je nosil moj brat na sredincu svoje desne roke."

"No, gospod," je povzel Crondas, "našel sem ga jaz z mošnjo vred v miznici pri tem človeku: ali bo rekel, da so ga vrgli ptiči, kakor je to storil za krvave madeže?"

Ker ni mogel razložiti, kako so prišle te stvari v hišo, je bil ubogi kmet spoznan krivim kljub vsem prisegam o svoji nedolžnosti.

Graščak ga je obsodil, da bo naslednjega dne sežgan živ na grmadi na istem mestu, kjer so našli pokojnikovo truplo, in dal ga je vreči v temno ječo, da počaka svojo smrtno uro.

Vsi v deželi so osupnili, ko so izvedeli, da so obdolžili tega moža takšnega zločina, posebno ker je do tedaj vedno kazal najmilejši značaj in se je zmeraj kar najbolj modro ponašal.

Sicer pa si ta mož ni imel v resnici ničesar očitati: zločin je bilo Crondasovo delo.

Pokojnik, ki je poznal nepoštene Crondasove prilastitve, mu je bil zagrozil, da ga bo naznanil gospodarju, če ne bo povrnil. Crondas ga je tedaj ubil; in glej, kako si je izmislil, da bi bil drug kaznovan mesto njega:

Ko je našel kmeta, ki je jedel sedeč v travi, je pridejal, ne da bi se opazilo, pijači ali kruhu nekaj uspavajočega in mož je zaspal; nato je Crondas z lažjo privedel graščakovega brata na ta kraj, ga ubil in po uboju pomazal s krvjo obleko spečega; potem je vzel denarnico in prstan rajnkemu in se delal, kot da bi jih bil našel pri preiskavi v kmetovi hiši.

Kakor se vidi, je bila njegova zloba velika.

Nešteto ljudi je prišlo in pokleknilo pred graščaka, da bi ga prosili v imenu ubogega obdolženca; in ti ljudje so govorili o njem, kakor govorimo, kadar hočemo pripisati komu izredno dobroto:

"Poznamo ga že dolgo in vemo, da ne bi pogazil niti muhe."

"E, e," je odvrnil Crondas, ki ni pustil nikoli svojega gospodarja samega pod pretvezo, da ga tolaži, "in vendar je ubil pokojnika in če ne bo kaznovan, bodo drugi zlobneži mislili, da jim je dovoljen zločin.

Ljudje so tedaj rekli gospodarju:

"O, gospod, odložite dan smrti, dokazi so sedaj proti temu človeku; toda mogli se bodo najti nekoliko pozneje oni, ki bodo povedali pravega morilca."

Crondasu to mnenje ni šlo v račun; zato je dejal:

"Gospod, ti ljudje poznajo vašo dobroto: mislijo, da se boste, ko bo minula velika žalost, usmilili."

In graščak je zavpil:

"Ne, ne, nikoli. Morilec bo kaznovan."

In ljudje so odhajali ter ponavljali med seboj:

"Ni mogoče, da bi bil ta to napravil; kajti vemo, da ne bi uničil niti muhe."

Zjutraj je graščak, ki ga je Crondasovo govorjenje vedno bolj podpihovalo v jezi, zapovedal, da pripravijo vse za smrtno obsodbo ter dostavil, da hoče temu prisostvovati; hotel se je veseliti ob pogledu, kako žalostno umira zločinec, ki je povzročil njegovo globoko žalost.

Crondas je tedaj sam dal prinesti več butar na mesto, kjer bi moral biti sežgan morilec, in postaviti tudi prav v bližini iz vejevja prestol za svojega gospoda.

Nato je obvestil graščaka; in graščak je prišel ter se vsedel na prestol; potem so pripeljali kmeta, kateremu je sledila množica ljudi, ki so jadikovali nad to krivično usmrtitvijo.

Kmet jim je govoril:

"Ne jokajte! Ker že moram biti usmrčen za dejanje, ki si ga nimam očitati, bom umrl odpuščajoč onim, ki mi niso hoteli biti usmiljeni."

Crondas je rekel služabnikom:

"Privežite ga k deblu in zanetite ogenj!"

Graščak je opazoval vse z veliko pazljivostjo in molčal.

Njegove oči so prehajale od kmeta na Crondasa in od Crondasa na služabnike, ki so stali pri grmadi, da jo zažgo.

In ker so se služabniki nekoliko obotavljali izvršiti povelje, jim je Crondas zavpil:

"Naprej, naprej, podvizajte se!"

Mudilo se mu je s kmetovo smrtjo.

Ubogi mož je rekel onim, ki so ga hoteli zvezati:

"O, pustite mi opraviti poslednjo molitev!"

Crondas je zopet zavpil:

"Ne, zvežite ga!"

Toda graščak, ki je slišal te Crondasove besede in tudi kmetove, je pomignil z roko ter zapovedal služabnikom, da dovolijo kmetu potrebni čas; in videl je, kako je Crondas napravil gesto nepotrpežljivosti.

Kmet, ki je imel oči žalostno pobešene, se je sklonil, da bi pokleknil na kamen ne daleč od graščaka; toda glej, ko opazi na tem kamnu malo rdečo živalco, prav na mestu, kamor je hotel poklekniti, jo polahko odstrani kot samo po sebi umevno z roko, da je ne bi stri, ko bi poklekni. In graščak je to videl.

Nato je kmet pokleknil in začel moliti.

In medtem ko je kmet klečal, je graščak dalje opazoval.

Graščak je videl, kako je žival razpela nenadoma svoja živo barvana krila in se vsedla na Crondasovo levo roko.

Ko je bil kmet pri koncu svoje molitve, je graščak še vedno gledal; in videl je Crondasa, ki je kot iz dolgega časa in kot iz nevolje, da predolgo čaka na nekaj zelo zaželjenega, položil prst svoje tesne roke na živalco in pritisnil ter napravil iz ljubke in lepe, nedolžne živali malo rdečega prahu, s katerim si je zamazal svojo levo roko.

In ko je v tem trenutku vstal kmet, ko je nehal moliti in so pristopili služabniki, da ga zgrabijo, je zdajci stopil graščak s svojega prestola in zaklical:

"Pustite tega moža! Ne usmrtite ga; on ni ubijalec mojega brata; to je nemogoče."

Pri teh besedah ni graščak izgubil iz vida Crondasovega obraza; in videl je pobledeti ta obraz.

Med tem se je Crondas približal svojemu gospodarju in mu rekel:

"Ampak, gospod, dokazi so tu; in če jih ne smatrate za zadostne, da obsodite tega človeka, koga boste vendar obdolžili?"

Graščak je odvrnil:

"Koga bom obdolžil? morda boste to vi, Crondas!"

Takoj se je začel tresti Crondas, ki se ni nadejal tega odgovora in rekel:

"Mene, gospod! mene gospod!...

Gospod je še dostavil in prijel Crondasa za roko:

"Da, vas, kajti krvav madež je sedaj na vas; glejte! Da, vas, zakaj v trenutku, ko bi morali biti polni groze za zločin, ste iz zabave usmrtili ubogo, malo stvarco, ki se je zaupno vsedla na vašo roko, in ki ji je po krivici obsojeni kmet prizanesel v trenutku svoje smrti."

Tedaj je Crondas komaj zajecljal nekaj besed.

Graščak je tedaj uvidel, da je bil zares kriv; dal ga je zgrabiti in zvezati od svojih slug in mu rekel:

"Priznaj svoj zločin!"

In Crondas je priznal svoj zločin v nadi, da mu bo prizanešeno življenje, če pove čisto resnico.

Prosil je gospoda; toda gospod ni maral ničesar slišati.

Sicer pa se ni nihče pojavil, da bi prosil njegove milosti, zakaj užival ni ljubezni nikogar.

Ko so torej sežgali Crondasa mesto kmeta, je kmet postal poglavar služabnikov in vedno je ostal zvest tako napram svojemu gospodarju, kakor dober nasproti vsem.

Zgodilo pa se je, da so bili v deželi vsi edini v misli, da je sam Bog poslal malo, rdečo živalco, da bi bila svetovala graščaku v pravičnosti.

In od tedaj je vsak, ki je videl njej slično, pazil, da ji ne bi storil kaj žalega, rekoč: "To je božja kravica; morda ima nalogo, da reši kakega nedolžnega; in če bi jo stri, bi me smatrali za morilca, kajti imel bi na sebi krvav madež."

In zgodba se je pripovedovala od kmeta do kmeta, šla iz dežele v deželo in se razširila povsod.

In glej, tako se je zgodilo, da so imenovali božje kravice, božje kravice in to je vzrok, zakaj jih spoštujemo.

Jack London:

MORSKI VRAG

(Iz angleščine prevel I. M.)

Po vsej priliki je čakal, da najde besedi, da izrazi z njimi misel, ki ga je prevevala, in je končno nadaljeval.

"Ali veš, da me navdaja neka čudna vzhičenost; počutim se, kakor da bi ves čas odjekal po meni, kakor da bi vse sile bile moje. Razločim resnico, nebeško dobro od slabega, pravičnost in krivičnega. Moj privid je jasen, daljen. Veroval bi skoraj v Boga. Ampak —" in glas se mu je izpremenil, žar mu je izginil iz obraza — "kaj pa je to stanje, v katerem sem? Ta radost, da živim? To radovanje nad življenjem? To navdihnenje, kakor lahko to nazivijem? To je tisto, kar pride, če v človeški prebavi ni nič napačnega, ako je njegov želodec v redu in ti gre jed v slast in vse drugo dobro.

To je podkupnina za življenje, šampanjec krvi, vzhanje kvasa — ne, to vzbuja v nekaterih ljudeh svete misli, v drugih, da vidijo Boga ali si ga ustvarjajo, ko ga ne morejo videti. To je vse; pijanost življenja, vzgibanje kvasa, planje življenja, ki je blazno ob zavesti, da živi. In — pah! Jutri se bom pokoril za to kot se pokori pijanec. In vedel bom, da moram umreti, bržkone na morju, da moram nehati laziti po svetu, da bom živež drugim, mrhovina, da bom moral pustiti vso moč in gibanje svojih mišic, da zopet postanejo moč in gibanje v plavutah, luskinah, drobu rib. Pah! Še enkrat: pah! Šampanjec je že prazen, brez okusa. Iskrenje in vrenje je prošlo, ostala je zgolj pijača brez vsakega okusa."

Zapustil me je tako nenadno kakor je bil prišel in se vzpel na palubo z vso jezo in mehkostjo tigra. Duh je dalje oral svojo pot. Opazil sem, da je bilo žuborenje ob rilcu močno podobno smrčanju, in ko sem prisluškoval, me je učinek Wolf Larsenovega naglega prehoda od vzvišene vzhičenosti v obup počasi minul. Tedajci je nek mornar v srednjem krovu ladije zapel z zvonkim tenorjem pesem o pasatniku.

Osmo poglavje.

Včasih mislim, da je Wolf Larsen blazen ali vsaj napol blazen, tolika je njegova čudna muhavost in čudni domisliki. Drugikrat ga zopet smatram kot velikega človeka, pravcatega ženija, da še nikoli takega. Končno pa sem prepričan, da je popolen tip primitivnega človeka, ki je prišel za tisoče rodov prepozno na svet, pravi anahronizem v tem prosvitljenem veku civilizacije. Vsekakor je individualnost prav izrazitega tipa. Ne samo to, tudi velik samoten samotar je. Med njim in ostalim moštvom na ladiji ni nobene duševne sorodnosti. V primeru z njim so vsi bolj otroci, celo lovci, in on ravna z njimi kot otroci, se siloma poniža do njihove višine in se igra z njimi kot se človek igra z mladimi psički. Ali pa jih raziskuje s krvoločno roko vivisektorja, otipava njihovo duševno delovanje ter jim preiskušuje dušo, kakor da bi se hotel prepričati iz kakšne snovi je.

Že dostikrat sem bil priča, kako je pri jedi žalil tega ali onega lovca, in to hladnokrvno in je z nekakim zanimanjem pretehtaval njihova dejanja ali odgovore ali malenkostno togotenje z nekako radovednostjo, ki je bila malodane smešna meni, ki sem bil samo gledalec in sem vse razumel. Kar se njegovega togotnega dejanja tiče, sem prepričan, da ni pristno, da je včasih zgolj poskus, da pa je nasplošno navada v vedenju, kakor se mu je pač videlo primerno vesti do svojih bližnjih. Dobro vem, da ga še nisem videl v resnici jeznega, razen morebiti v slučaju z mrtvim prvim mornarjem. Sicer si ga pa tudi ne želim videti v pristni jezi, kadar se v njem vzruva vsa njegova sila.

Ko že govorim o čudnih njegovih domislekih, bom še povedal, kaj se je dogodilo Tomu Mugridgu v kabini; s tem hkratu dovršim prigodo, ki sem se je bil enkrat, dvakrat, že dotaknil. Neki dan je bilo kosilo pri kraju, ko sta stopala Wolf Larsen in Mugridge po stopnicah nizdol. Dasi se je v kuharjev brlog prilo iz kabine, se vseeno ni upal postajati v kabini sami, da ga ne bi kdo videl v bližini; samo enkrat ali dvakrat na dan je švignil in smuknil sempatja kakor boječ duh.

"Ti torej znaš igrati Napoleona," je dejal Wolf Larsen s prijaznim glasom. "Lahko bi si bil že mislil, da ga kot Anglež znaš. Jaz sam sem se že naučil na angleških ladijah."

Tom Mugridge je bil ves iz sebe, kakor radosten bebec, tako dobro mu je delo to tovarištvo s kapitanom. Način, kako se je delal imenitnega in se s težavo skušal vesti liki človek, ki zavzema ugledno mesto v življenju, bi bil zopern, da ne bi bil smešen. Mojo navzočnost je docela prezíral, dasi sem menil, da me samo ne more videti. Njegove blede, vodene oči so plavale liki lenobno poletno morje, dasi mi moja domišlijija ni dala, da bi si mogel misliti, kakšne blažene prikazni so gledale.

"Prinesi kvarte, Klada," je velel Wolf Larsen, ko sta sedla na mizo. "Pa prinesi tudi smodke in žganje, ki ga najdeš v moji sobi."

Vrnil sem se z naročenimi rečmi baš o pravem času, da sem videl kako je Londončan na splošno namigaval, da obdaja neka tajnost njegovo osebo, da utegne biti sin imenitnega gospoda, ki je nekam zavozil v življenju in druge take reči; nadalje, da mu iz Angleškega plačujejo gotovo vsoto, da se ne bi vrnil domov, "prav lepo plačajo, gospod," se je izrazil, "prav lepo mi plačajo, da hodim po svetu."

Prinesel sem bil navadne kozarce za žgano pijačo, ali Wolfu Larsenu se je pomračilo čelo; zmajal je z glavo in mi namignil z roko, da naj prinesem vodne kozarce. V nje je natočil do dve tretjini samega žganja — "gosposka pijača to," je dejal Mugridge — in trčila sta s kozarci na čast krasni igri Napoleon, prižgala smodke in začela mešati in deliti kvarte.

Igrala sta za denar. Sčasoma sta povečala znesek stave. Pila sta žganje, pila samo, nemešano, da sem ga moral kmalu še več prinesti. Ni mi znano, ali je Wolf Larsen pri igri goljufal ali ne — kaj takega je bil popolnoma zmožen — ampak dobival je neprestano. Kuhar je ponovno romal v svoj brlog po denar. Vsakokrat se je na tem potu bolj majal, vendar ni nikoli prinesel hkratu več kot nekoliko dolarjev. Pijača se ga je prijela in postal je domač; težko je že videl kvarte in je komaj sedel po konci. Kot uvod k zopetnemu romanju v svoj brlog je z mastnim kazalcem brkal po Wolf Larsenovi gumbnici in je brezizrazno izjavljal in ponavljal: "Imam denar, da vam povem; imenitnega gospoda sin sem."

Na Wolfa Larsena pijača ni učinkovala, a vendar je pil kozarec za kozarcem, dasi je bilo v njegovem kozarcu več pijače, ni bilo nobene izpremembe v njem. Niti burke pivskega tovariša ga niso zabavale, kakor je bilo videti.

Naposled je kuhar — potem ko je na vse grlo zatrjeval, da lahko izgublja kot gospod — stavil poslednji svoj denar in izgubil. Nato si je podpri glavo z rokami in se razjokal. Wolf Larsen ga je radovedno gledal, kakor da bi hotel pronikniti vanj in ga živega rezati; pa se je premislil, kakor da bi bil prepričan, da nima kaj preiskovati v tem človeku.

"Klada," je rekel meni izbrano vijudno, "bodi tako dober in primi gospoda Mugridga za roko ter mu pomagaj na krov. Ne počuti se dobro."

"In naroči Johnsonu, da ga malce predrami z nekoliko čebri slane vode," je pristavil bolj tiho, da sem ga samo jaz slišal.

(Dalje prihodnjič.)

ITALIJANSKE HARMONIKE

Mi izdelujemo in importiramo vsih vrsta najfinejše ročno delane italijanske harmonike sveta. Deset letno jamstvo. Naša cena je nižja od vseh drugih izdelovalcev. Brezplačni pouk na harmoniko s našim kuponom. Pišite po brezplačni katalog.

RUATTA SERENELLI & CO.
1014 Blue Island Ave. Dept. 18, Chicago, Ill.

POZOR ROJAKI!

Katerega veseli iti na farmo naj se prijavi. Jaz vzamem partnerja in to ker sem že precej star in nemorem sam vsega obdelati. Tu je 120 akrov dobre zemlje, 80 akrov je za orati izščiščeno in brez kamenja, vse ograjeno in dobra poslopja. Pišite na naslov: Ignatz Dolenc, R. I. Box 97, Naylor, Mo. (Adv.)

ŽENITVENA PONUDBA.

Dober farmar se želi seznan z dekletom ali vdovo, na p otrokov se ne gleda. Glavno da je dobrega zdravja in obr šanja in seveda če le mogoče ima kaj vrednosti. Jaz sem s in brez otrok, imam dobro f mo in drugo property. smom priložite tudi svojo sli katero vam na željo vrnem. M naslov je: E. K. Willy Seržej P. O. Oxly, Mo. (Adv.)

ŠEST DNI PREKO OCEAN

Najkrajša in najbolj ugodna pot potovanje na enovintih parnikih:

Ile de France, 11. jan. - 1. fe
(Ob polnoči.)

PARIS, 25. jan. - 15. fe
(Ob polnoči.)

Najkrajša pot po železnici. Vsakdo v posebni kabini z vsemi moderni udobnosti. — Pijača in slovna fran ska kuhinja. Izredne nizke cene.

Vprašajte katerega pooblaščenega agenta

FRENCH LIN
213 N. Michigan A
Chicago, Ill.

Ali ste že naročili Pros to ali Mladinski list svoje prijatelju ali sorodniku domovino? To je edini d trajne vrednosti, ki ga mal denar lahko pošlj svojcem v domovino.

IZVRSTNA PRILIKA

Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobite

list Prosveta vsak dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENCI, vredno $5.00—ako nam pošljete brez odbitka svoto $6.30.

Ali pa tri knjige: SLOV.-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna $2.00, ZAKON BIOGENEZIJE, vredna $1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna $1.50, skupaj vrednost $5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto $6.30.

To velja za člane S.N.P.J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo $7.50.

Lahko dobite pol leta dnevnik Prosveta in skupne vrednosti za $2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZIJE, ali pa ZAJEDALCE in HRBTENICO in INFORMATOR ako nam pošljete svoto $3.90. Nečlani pošljejo $4.50. Ali pa za $2.90 pol leta list Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Nečlani $3.50.

To vse velja za stare in nove naročnike. Vsak mora poslati celo svoto brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravništvo na naslov:

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Pošiljam $.....

Ime .....

Naslov .....

Država..... Čl. društva.....

Tiskarna S.N.P.J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOCA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA